PROGRAM ORIENTUES PËR PËRGATITJEN E PROVIMIT KOMBËTAR TË MATURËS SHTETËRORE PËR ARSIMIN E MESËM

NË LËNDËN:

GJUHA SPANJOLLE

VITI MËSIMOR 2008-2009

I. UDHËZUES I PËRGJITHSHËM MBI PROGRAMIN E PROVIMIT KOMBËTAR TË MATURËS SHTETËRORE PËR LËNDËN E SPANJISHTES DHE MBI PËRDORIMIN E TIJ NGA MËSUESIT

Programi orientues për përgatitjen e maturës kombëtare i gjuhës spanlolle vjen si sintezë e njohurive dhe shprehive të fituara gjatë gjithë procesit mësimor në këtë lëndë, si në aspektin tematik ashtu edhe në aspektin gjuhësor (gramatikor, leksikor) dhe funksional.

Hartimi i këtij programi orientues është bazuar totalisht në kuadrin kurikular të gjuhëve të huaja duke pasur parasysh zhvillimin e aftësive gjuhësore që do të testohen, standartet e gjuhëve të huaja, programet e katër viteve të shkollës së mesme, tekstet me të cilat është zhvilluar gjuha spanjolle në shkollën e mesme si edhe përvojën e fituar nga matura shtetërore të mëparshme.

Ky program orientues synon:

- të ndihmojë nxënësin maturant për përgatitjen për provimin e gjuhës spanjolle si lëndë me zgjedhje.
- Të ndihmojë mësuesin e lëndës për t'ju dhënë orientimet e duhura nxënësve dhe për të punuar për zbatimin e programit.
- vlerësimin e njëkohshëm të 2 aftësive kryesore (nga katër aftësi që ka gjuha e huaj) që përbëjnë dhe ***dy konceptet bazë***, që janë *<u>të kuptuarit dhe të shprehurit me shkrim</u>*.
- të japë orientime për mësuesit hartues të testeve të provimit të maturës shtetërore për gjuhën spanjolle
- vlerësimin e të kuptuarit dhe të shprehurit me anë të strukturave gjuhësore bazë, në aspektin e tyre morfologjik, sintaksor, leksikor dhe funksional.
- aftësinë për të përdorur formimin gjuhësor në mënyrë të pavarur, në mënyrë korrekte dhe të përshtatshme me situata komunikimi të dhëna.

Udhëzime praktike mbi përdorimin e programit.

- Për përdorimin e këtij programi mësuesi duhet të ketë parasysh specifikën e gjuhës së huaj ku nxënesi ne provim do të përballet me situata te reja ose me pjesë të reja leximi por tematika, gramatika dhe funksionet gjuhësore do të jenë po ato.

- Kur flitet për tematikën kryesore në program (p.sh:" Pimeras impresiones") kjo nuk do të thotë që në provim do të ketë pasazhe nga mësimet që ka në libër (p.sh La vida de Marcelo Colon y su trabajo como director de operaciones de la compania Xcelens, etj). Në provim do të dalë jeta e një figure tjetër të shquar në atë fushë. Kështu që mësuesi duhet t'i përgatisë nxënësit që të kenë njohuri dhe një bagazh të konsiderueshëm leksikor për temat qę janë të përfshira në program.

- Përsa i përket gramatikës , mësuesi duhet të përgatisë nxënësit që të jenë në gjendje të zgjidhin ushtrime mbi një problem të caktuar gramatikor (voz pasivo, condicional, diferencia entre ser y estar, tiempos verbales, combinaciones de los tiempos pasados, frases complejas, preposiciones, etj,) duke dalë nga tipi i ushtrimeve tradicionale që jepen nëpër tekste dhe duke praktikuar formate të reja ushtrimesh ku të përfshihen këto aspekte gramatikote, duke e parapërgatitur nxënësin për ato çka do trajtohen në provimin me zgjedhje të Maturës Shtetërore. Mësuesi duhet të fokusohet në anën praktike të zgjidhjes së ushtrimeve.

- Funksionet gjuhësore duhet të trajtohen në mënyrë sa më të larmishme duke përdorur situata nga të gjitha fushat e jetës, por duke ruajtur formatet dhe shprehjet që jepen në tekstet mësimore. Në to duhet të ndihet rëndësia dhe ndikimi i madh që ka të mësuarit dhe të folurit e gjuhës spanjolle.

- Përsa i përket të shkruarit mësuesi duhet ushtrojë nxënësit e tij që të dinë të organizojnë fjalët në fjali, fjalitë në paragrafë dhe paragrafët në një ese. Gjithashtu mësuesi duhet të përgatisë nxënësit që të dinë të përmbledhin me shkrim një përvojë personale duke përshkruar ndjenjat dhe reagimet e tij në një tekst koherent.

II. KONCEPTET BAZË , NJOHURITË DHE SHPREHITË

Në provimin e maturës shtetërore nxënësit do të testohen dhe vlerësohen për:

a)Të kuptuarit me shkrim –

Vlerësimi i këtij komponenti do të bëhet mbi bazën e një teksti të panjohur mbi të cilin do të ndërtohen ushtrime kuptimore.
Nxënësi duhet të jetë në gjendje të lexojë dhe të kuptojë në mënyrë globale tekste për të gjetur informacionin e kërkuar; për të mbledhur informacionet që i kërkohen nga pjesë të ndryshme të një teksti, apo tekste të ndryshme për të përmbushur një detyrë të caktuar.

Në një pjesë leximi nxënësi duhet të dallojë faktin nga opinioni, duke përdorur informacion të saktë, argumenta dhe pikëpamje që të jenë koherente.
Është e rëndësishme që ai të dallojë informacinin thelbësor nga ai i parëndësishëm, duke vendosur kritere për gjykim, analizë dhe nxjerrje konkluzionesh rreth një çështje të caktuar.
Në mënyrë të përmbledhur kjo aftësi përfshin:

- kuptimin global të tekstit,
- kuptimin selektiv: gjetjen e informacioneve specifike,
- përgjigjen e pyetjeve rreth përmbajtjes së tekstit,
- kuptimi i thelluar: gjetja e të pashprehurës ose të nënkuptuares, qëndrimin e autorit, etj.,
- plotësimi i ushtrimeve leksikore rreth tekstit,
- kryerja e ushtrimeve gramatikore rreth tekstit.
- Gjetjen e fjalëve referuese (kujt i referohet ky përemer ne fjali)
- Formimin e një kuptimi të përgjithshëm.
- Reflektimi mbi përmbajtjen e një teksti dhe vlerësimi se sa me vend janë disa elemente të informacionit.
- Zhvillimi i aftësisë interpretuese duke bërë një përfundim logjik.
- Gjetja e një informacioni sinonim.
- Zhvillimi i aftësisë interpretuese duke bërë identifikimin dhe paraqitjen e elementëve provues.
- Reflektimi mbi përmbajtjen e një teksti duke u bazuar mbi disa vlera dhe bindje për të dhënë një gjykim në lidhje me moralin e një historise.

b)Të shprehurit me shkrim-

Për vlerësimin e kësaj aftësie nxënësi duhet të paraqesë një produkt të shkruar prej 100-150 fjalësh, në të cilin të zhvillojë një temë mbi çështje me interes të përgjithshëm, e dhënë në pjesën e panjohur ose jashtë saj.

Të shprehurit me shkrim përfshin:

- të shprehurit me shkrim për një gamë të gjerë temash të njohura e komplekse që janë trajtuar në librat e katër viteve.
- një produkt të shkruar saktë nga ana gramatikore dhe të strukturuar mirë (letër formale ose joformale, paragraf përshkrues).
- lidhjen në mënyrë koherente të informacioneve nga burime të ndryshme,
- shprehjen e pikëpamjeve në formë të argumentuar,
- përdorimin e një repertori të gjerë leksikor,
- koment me shkrim për probleme të ndryshme.
- Të dijë të organizojë mirë përmbajtjen e punës me shkrim duke qenë gjithnjë në koherencë me temën e dhënë.

- Të vendosë dhe të ruajë një këndvështrim të vetin dhe origjinal për temën mbi të cilën do shkruajë.
- Të dijë të shkruajë pragrafë të plotë në të cilët të ketë detaje dhe informacione specifikë pët temën e dhënë.
- Të dijë të ruajë rendin e mendimeve në gjithë pjesën e shkruar.
- Të përdorë tipe dhe gjatësi të ndryshme fjalish.

c) Njohuritë

Në këtë program njohuritë kryesore që nxënësi ka marrë gjatë katër viteve të shkollës së mesme, janë të dhëna përmes ***fushës tematike*** të mëposhtme, e cila është e ndarë në linja dhe nënlinja sipas tematikës së zhvilluar në shkollën e mesme dhe ***elementeve gramatikorë***, të cilat zhvillohen në mënyrë spirale gjatë katër viteve të shkollës së mesme dhe të detajuara në program.

d) Shprehitë

Shprehitë kryesore që nxënësi ka fituar gjatë katër viteve të shkollës së mesme janë dhënë përmes ***akteve dhe funksioneve komunikative***. Të ilustruara me shembuj ato tregojnë se cilat janë shprehitë kryesore që një nxënës ka fituar përmes realizimit të programit të shkollës së mesme dhe që është i aftë të shprehë.

Tipet e ushtrimeve të rekomanduara për çdo fushë

FUSHAT
1 Të kuptuarit me shkrim • pyetje mbi përmbajtjen e tekstit • ushtrime me vende bosh • ushtrime me zgjedhje fjalësh ose frazash • ushtrime me përgjigje po/jo • ushtrime me e vërtetë/e rreme • ushtrime me disa alternativa • gjetja e një informacioni në një tekst • gjetja e idesë kryesore
2. Fjalor dhe Gramatikë • Ushtrime me zëvendësim • Ushtrime transformimi • Ushtrime me shumë zgjedhje/ alternativa • Ushtrime me plotësime vendesh bosh • Ushtrime me ndërtim fjalish • Ushtrime me bashkim fjale me kuptimin • ushtrime me gjetje gabimesh, bashkim funksioni me strukturën përkatëse, etj.

3. Të shkruarit • radhitje paragrafësh sipas koherencës • letër / mesazh, • hartim i një dialogu për një temë të caktuar • përmbledhje, koment • ese e shkurtër • radhitja e fjalive në paragraf (ushtrimi i tipit *ese e shkurtër* të jepet në njërin nga testet)

Ndarja e peshës sipas fushave

FUSHAT	Përqindja
1 Të kuptuarit me shkrim	30 %
2. Fjalor dhe Gramatikë	50 %
3. Të shkruarit	20 %

III. PËRMBAJTJA E PROGRAMIT

Fushat tematike dhe leksiku

Kjo rubrikë e programit grupon linjat kryesore si edhe nënlinjat, të cilat janë të përbashkëta për mësimin e gjuhës së huaj. Ato reflektojnë interesat dhe motivimin e nxënësve dhe rrokin gjithë sferën e marrëdhënieve *familje-shoqëri-nxënës*; sferën publike dhe sferën profesionale si edhe aspektin kulturor e qytetërimin.

Përmbajtja tematike është mbështetur në programin e zhvilluar gjatë katër viteve të shkollës së mesme si edhe në tekstet shkollore për gjuhën spanjolle. Tematika e mëposhtme, e parashikuar për provimin e maturës, do të përfshijë temat bazë(sipas kurrikules) dhe nëntema të marra nga kurrikula dhe tekstet.
Temat janë formuluar në mënyrë përgjithsuese e jo sipas titujve të teksteve dhe përfshijnë ato njohuri të cilat janë zhvilluar përmes mësimeve.

1. La juventud de hoy
La musica, el baile, las bebidas, el ocio. Las diferencias entre generaciones.
Los trabajos domesticos, el matrimonio, la carrera, la mujer de hoy.

2. Musica, cine y literatura en el mundo hispanico.
Corrientes musicales. El cine tradicional espanol.
Musica y baile en Cuba, Espana, etc. El espanol peninsular y hispanicoamericano.

3. El medio ambiente.
La Capa de ozono. La suciedad de las ciudades. El reciclaje.
Como protejer el medioambiente.

4. Tradiciones y celebraciones.
Fiestas populares. El carnaval.
La boda. El flamenco. El torero etc.

5. El mundo de los negocios.
Organismos de cooperacion internacional. Integracion economica.
Union monetaria. El ordenador, la tecnologia avanzada.

6. Productos y servicios.
Fabrica industrial y creacion intelectual. Campanas de publicidad.
Servicios turisticos. Reclamar productos y servicios.

Leksiku

Programi ka karakter tematik. Në bazë të temës, përzgjidhet dhe integrohet në të përmbajtja leksikore e domosdoshme, aktet gjuhësore si edhe strukturat gramatikore që mundësojnë realizimin e komunikimit. Nxënësi duhet të zotërojë një repertor leksikor të mjaftueshëm për të përballuar me sukses dhe për t'u shprehur lirshëm me shkrim.

<u>Aktet dhe funksionet komunikative</u>

Sugjerohen aktet dhe funksionet e mëposhtme, të cilët shërbejnë si mënyrë orientuese për hartimin e testit dhe vlerësimin e nxënësve. Aktet dhe funksionet komunikative japin shprehitë kryesore që nxënësi ka fituar gjatë katër viteve të shkollës së mesme.

- Expresar opiniones.
  Ej:Yo creo, opino, considero … que; Afirmo ..que;
- Contar hechos, narrar.
  Ej: Al + infinitivo; Lo de… ; En cuanto a ; Seguir + gerundio;
- Expresar sentimientos, puntos de vista.
  EJ: En mi opinion…; Desde mi punto de vista..;
- Comunicarse mediante carta.
  Ej: ir + gerundio; Dar cuenta de; Encabecimientos, despedidas;
- Informar de manera impersonal.
  Ej: se dice..; se habla..;
- Estructuras propias del debate.
  Ej: O sea..; ?Le importaria...? A ver…;
- Establecer comparaciones.
  Ej: igual que..; tan ..como; tanto como; como si;
- Expresar posibilidad y probabilidad.

Ej: Es probable, posible … que;

- Expresar deseos futuros.
  Ej: !Que+ subjuntivo!; A lo mejor+ verbo.; Suponiendo +verbo;
- Referir lo dicho por otros.
  Ej: Dice/ Dijo que + verbo.; Dice que hable Ud.;
- Expresar opinion sobre el futuro.
  Ej: !Ojala + verbo!;

<u>Elemente dhe struktura gramatikore</u>

Për një komunikim të saktë nga ana gramatikore, si me gojë ashtu edhe me shkrim, sugjerohen strukturat dhe çështjet gramatikore të mëposhtme:

- El verbo en indicativo. (Esespanol 1)
- Los verbos regulare e irregulares de los tres conjugaciones. (Esespanol 1)
- Los verbos auxillares. El infinitivo, el gerundio, el participio, etc. (Esespanol 1)
- Voz activo y voz pasivo. Forma pasiva con se. (Esespanol 2)
- El condicional simple y compuesto (Esespanol 2)
- El subjuntivo. (Esespanol 2)
- La diferencia entre subjuntivo e indicativo. (Esespanol 2 y3)
- Verbos con preposiciones. (Esespanol 2 y3)
- Ser y estar. (Esespanol 1y 2)
- Expresar casualidad. (Esespanol 3)
- Expresar conecsion. (Esespanol 3)
- Expresar finalidad. (Esespanol 3)
- Expresar causalidad. (Esespanol 3)
- Expresar condicionalidad. (Esespanol 3)
- Los prefijos y los sufijos mas importantes. (Esespanol 3)
- El nombre. (Esespanol 1)
- El pronombre. (Esespanol 1)
- El articulo. (Esespanol 1)
- El adjetivo. (Esespanol 1)
- El adverbio. (Esespanol 1)
- Estilo directo y estilo indirecto. (Esespanol 2)